Ministerstwo
Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Maria Ejchart

BK-VII.0520.356.2026
Warszawa, 29 lipca 2026 r.

Pani

Małgorzata Kidawa - Błońska

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

uprzejmie przekazuję odpowiedź na oświadczenie złożone przez senator Magdalenę Kochan na 62. posiedzeniu Senatu 8 lipca 2026 r.

Zmiana prawa

W Ministerstwie Sprawiedliwości trwają prace nad zmianą ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. *o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich* (Dz.U. z 2026 r. poz. 163). Opracowywana jest zarówno tzw. „mała nowelizacja”, jak i kompleksowa nowa ustawa.

W tym celu w Ministerstwie Sprawiedliwości został powołany Zespół roboczy do spraw przygotowania założeń nowej ustawy, której członkami są przedstawiciele nauki, wymiaru sprawiedliwości i środowisk społecznych.

Projektowane zmiany „małej nowelizacji” ustawy stanowią odpowiedź na wnioski wynikające z ewaluacji funkcjonowania ustawy od dnia jej wejścia w życie, tj. od 1 września 2022 r., a także na postulaty zgłaszane przez sędziów rodzinnych, kuratorów sądowych, dyrektorów placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich, przedstawicieli środowisk oświatowych, organizacji pozarządowych oraz środowisk akademickich.

Celem projektowanej nowelizacji jest zwiększenie spójności i racjonalności obowiązujących rozwiązań oraz podniesienie skuteczności systemu przy jednoczesnym zapewnieniu zgodności z Konwencją o prawach dziecka, wytycznymi Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz standardami europejskimi.

Projektowane zmiany zmierzają do dalszej optymalizacji systemu wspierania i resocjalizacji nieletnich poprzez przesunięcie akcentu na wczesną interwencję, działania realizowane w środowisku otwartym, wzmacnianie roli rodziny oraz ograniczanie przypadków nieuzasadnionej izolacji instytucjonalnej. Planowane rozwiązania obejmują w szczególności:

- wzmocnienie roli szkoły i systemu oświaty w zapobieganiu niedostosowaniu społecznemu poprzez rozwój pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz współpracy z instytucjami środowiska lokalnego;
- wdrożenie zasady minimum interwencji, zakładającej uruchamianie reakcji sądu rodzinnego i Policji, co do zasady, dopiero w przypadku popełnienia czynu karalnego;
- modyfikację katalogu nieizolacyjnych środków wychowawczych;
- wzmocnienie pozycji pokrzywdzonego poprzez powiązanie obowiązku naprawienia szkody z wcześniejszym przeprowadzeniem mediacji;
- redefinicję środka leczniczego poprzez umożliwienie szerszego stosowania oddziaływań psychologicznych, psychiatrycznych i terapeutycznych także poza warunkami izolacji;
- usprawnienie postępowań poprzez zmiany dotyczące środków tymczasowych, mediacji oraz zasad diagnozowania nieletnich;
- doprecyzowanie statusu ośrodków kuratorskich jako komórek organizacyjnych sądów rejonowych oraz zwiększenie ich dostępności jako alternatywy wobec środków izolacyjnych;
- zwiększenie kompetencji dyrektorów placówek resocjalizacyjnych w zakresie organizacji procesu resocjalizacji, w tym udzielania przepustek, urlopów oraz prowadzenia działań usamodzielniających;
- ujednolicenie zasad diagnozowania postępów procesu resocjalizacji oraz dostosowanie rozwiązań edukacyjnych do rzeczywistych potrzeb i możliwości wychowanków.

Projekt „małej nowelizacji” ustawy znajduje się obecnie na etapie prac wewnątrzresortowych. Harmonogram prac zakłada możliwie szybkie skierowanie projektu do dalszego procesu legislacyjnego.

Projektowane rozwiązania mają na celu stworzenie systemu bardziej przyjaznego dziecku, opartego na aktualnej wiedzy naukowej, zasadach sprawiedliwości naprawczej oraz skutecznym wsparciu nieletnich i ich rodzin, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa społecznego.

Nieletni, który ukończył 10 lat

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich w placówkach resocjalizacyjnych podległych Ministrowi Sprawiedliwości – okręgowych ośrodkach wychowawczych, zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich – przebywają co do zasady nieletni, którzy ukończyli 13. Rok życia. Możliwość orzeczenia wobec nieletniego, który ukończył 10. rok życia, środka wychowawczego w postaci umieszczenia w młodzieżowym ośrodku wychowawczym dotyczy placówek funkcjonujących w systemie oświaty i nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw oświaty.

Środki przymusu bezpośredniego

Stosowanie środków przymusu bezpośredniego jest dopuszczalne również w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, a zatem – w przypadkach określonych ustawą – także wobec nieletnich, którzy ukończyli 10. rok życia.

Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, w młodzieżowym ośrodku wychowawczym dopuszczalne jest jednak wyłącznie użycie środka przymusu bezpośredniego w postaci siły fizycznej. Może on zostać zastosowany po bezskutecznym zastosowaniu środków oddziaływania psychologicznopedagogicznego oraz wyłącznie w przypadkach określonych w art. 11 pkt 1-3, 6, 8, 10 i 12-14 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. *o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej* (Dz.U. z 2026 r. poz. 244).

Pozostałe środki przymusu bezpośredniego nie mogą być stosowane w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych. Ustawodawca dopuścił możliwość ich stosowania, w zakresie i na zasadach określonych w ustawie, w innych rodzajach placówek dla nieletnich (okręgowych ośrodkach wychowawczych, zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich).

Izolacja

W przypadku młodzieżowych ośrodków wychowawczych, a więc placówek, w których mogą przebywać nieletni od 10. roku życia, maksymalny okres umieszczenia nieletniego w izbie adaptacyjnej wynosi 5 dni, niezależnie od tego, czy podstawę umieszczenia stanowią odpowiednio stosowane przepisy art. 125, wskazane w art. 130 ust. 2 ustawy, czy art. 126 ustawy.

Czternastodniowy maksymalny okres pobytu, wynikający z art. 125 ust. 4 ustawy, ma natomiast zastosowanie do izb adaptacyjnych funkcjonujących w okręgowych ośrodkach wychowawczych, zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich. Jednocześnie należy podkreślić, że również w tych placówkach, w przypadku określonym w art. 126 ustawy, pobyt nieletniego w izbie adaptacyjnej może trwać nie dłużej niż 5 dni.

To oznacza, że w okręgowych ośrodkach wychowawczych, zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich maksymalny okres pobytu nieletniego w izbie adaptacyjnej jest uzależniony od podstawy jego umieszczenia i wynosi odpowiednio do 14 dni w przypadkach określonych w art. 125 ustawy albo do 5 dni w przypadku określonym w art. 126 ustawy.

Należy jednocześnie podkreślić, że wskazane okresy stanowią maksymalne ustawowe okresy pobytu w izbie adaptacyjnej, nie zaś standardowy czas przebywania w niej nieletniego. Dyrektor placówki może w każdym czasie podjąć decyzję o opuszczeniu przez nieletniego izby adaptacyjnej, a pobyt w niej powinien trwać wyłącznie przez okres niezbędny do osiągnięcia celu, dla którego został zarządzony.

Izba adaptacyjna nie stanowi środka dyscyplinarnego ani formy izolacji o charakterze represyjnym. Jej funkcją jest realizacja celów określonych w ustawie, związanych z procesem adaptacji nieletniego do warunków pobytu w placówce, a w przypadkach przewidzianych przepisami – również zapewnienie warunków do prowadzenia indywidualnych oddziaływań wobec nieletniego. Pobyt nieletniego w izbie adaptacyjnej odbywa się na zasadach określonych w ustawie, z zachowaniem przewidzianych w niej gwarancji i mechanizmów kontroli.

Z wyrazami szacunku

Maria Ejchart
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/